

मानक संचालन प्रक्रिया (Standard Operating Procedure) विहीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन पुरकपत्र क्रमांक : संकीर्ण-२०१४/(१९७/१४)/मशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ०७ मे, २०१६.

- पहा :** १) शासन निर्णय क्रमांक एनजीसी २०१०/(१९३/१०)/मशि ४, दि.३०.१०.२०१०.
२) शासन निर्णय क्रमांक एनजीसी २०११/(२४०/११)/मशि ४, दि.२५.१०.२०११.
३) शासन निर्णय क्रमांक एनजीसी २०१२/(२४७/१२)/मशि ४, दि.०२.०९.२०१३.

शासन पुरकपत्र :-

महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम, १९९४ मधील कलम ८२ व ८३ तर शासन निर्णय दि.३०.१०.२०१० अन्वये अकृषि विद्यापीठांतर्गत नवीन महाविद्यालये/ विद्याशाखा / विषय / अभ्यासक्रम / अतिरिक्त तुकड्या यांना मान्यता देण्याची कार्यपद्धती विहीत करण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे शासन निर्णय दि.३०.१०.२०१० अन्वये प्रथमच नविन महाविद्यालय व विस्तारीकरणासंदर्भात प्राप्त होणाऱ्या प्रस्तावांना मान्यता देण्यासाठी निकष विहित करण्यात आलेले आहेत. सदर निकषांमध्ये वेळो-वेळी सुधारणा करण्यात आलेली असून त्या दि.२५.१०.२०११ व दि.०२.०९.२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेले आहे. सध्या दि.०२.०९.२०१३ च्या शासन निर्णयानुसार प्रस्तावांना मान्यता देण्याच्या प्रक्रिया अवलंबविण्यात येत आहे.

तथापि, विद्यापीठांकडून प्राप्त होणाऱ्या प्रस्तावांची शासन स्तरावर तपासणी / छाननी केली असता, बहुतांश प्रस्ताव विहित निकष पूर्ण करीत नसल्याने मान्यतेसाठी पात्र ठरत नाहीत. परिणामी अनेक संस्थांचालकांद्वारे न्यायालयीन प्रकरणे दाखल केली जातात. त्याचप्रमाणे काही न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये प्रस्ताव त्रुटी पुर्तता करीत नसल्याने अपात्र ठरवला असल्याचे न्यायालयाच्या निदर्शनास आणल्यानंतरही, विद्यापीठे आम्ही शासनास प्रस्ताव शिफारशीत केला असल्याची भुमिका घेतात. त्यामुळे त्याबाबत थेट शासनास जबाबदार धरले जात आहे. या पार्श्वभूमीवर शासन निर्णय दि. ०२.०९.२०१३ मधील निकषांच्या अनुषंगाने मानक संचालन प्रक्रिया (Standard Operating Procedure) विहीत करणे शासनाच्या विचाराधीन होते. त्यानुसार शासन पुढीलप्रमाणे मानक संचालन प्रक्रिया (Standard Operating Procedure) विहीत करीत आहे :-

मानक संचालन प्रक्रिया (Standard Operating Procedure)

अ. क्र.	तपशिल (शासन निर्णय दि. ०२.०९.२०१३ मधील निकष)	आवश्यक कागदपत्रे
१.	नवीन महाविद्यालय मंजूरीसाठी विहीत केलेला अर्ज जोडावा व अर्जासोबत असलेल्या एकूण कागदपत्रांची पृष्ठसंख्या नमूद करावी.	विहीत नमुन्यातील अर्ज.
२.	संस्था नोंदणी प्रमाणपत्राची साक्षांकीत प्रत	संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० अंतर्गत विहीत केलेले नोंदणी प्रमाणपत्र किंवा संस्था नोंदणी अधिनियम, १९५० अंतर्गत विहीत केलेले नोंदणी प्रमाणपत्र. (F प्रमाणपत्र)
३.	संस्थेच्या नोंदणीस किमान एक वर्ष पूर्ण झाले असल्याची कागदपत्रे/दस्त ऐवज.	उपरोक्त अधिनियमांतर्गत नोंदणीकृत प्रमाणपत्र (नोंदणी दिनांकाच्या उल्लेखासह)
४.	संस्थेच्या घटनेची साक्षांकीत प्रत व नियमावली.	संस्था ज्या अधिनियमांतर्गत सक्षम प्राधिकरणाकडे नोंदणीकृत झाली आहे त्या प्राधिकरणाकडे सादर केलेले व त्यांनी स्वीकृत केलेली घटना व नियमावलीची साक्षांकीत प्रत.
५.	संस्थेच्या मागील वर्षाच्या लेखा परीक्षण अहवालाची प्रत	प्रस्तावासोबत सादर करण्यात आलेला लेखा परीक्षण अहवाल (मागील वर्षाचा) हा सनदी लेखापालाने प्रमाणित व साक्षांकीत केलेला असणे आवश्यक.

६.	किमान ५ लक्ष रुपयांची सुरक्षा ठेव प्रमाणपत्राची प्रत.	सुरक्षा ठेव प्रमाणपत्राची मुदत प्रस्ताव ज्या शैक्षणिक वर्षासाठी सादर केला आहे, त्यानंतरच्या किमान दोन वर्षांपर्यंतची असावी.
७.	चालू वर्षाच्या तपशिलवार अंदाजपत्रकाची प्रत	प्रस्तावासोबत सादर करण्यात आलेले तपशिलवार अंदाजपत्रक हे संस्थेद्वारे प्रमाणित व साक्षांकीत केलेले असणे आवश्यक.
८.	संस्थेचे व्यवहार राष्ट्रीयीकृत / शेड्युलड बँकेमार्फत केले जात असल्याचे कागदपत्र.	संस्थेच्या नांवाने राष्ट्रीयीकृत / शेड्युलड बँकेत असलेल्या बँक खाते पुस्तकाची साक्षांकीत प्रत
९.	ठेव निधी विद्यापीठाच्या पूर्वपरवानगी शिवाय न काढण्याबाबतचे संबंधित राष्ट्रीयीकृत / शेड्युलड बँकेचे व संस्थेचे संयुक्त आश्वासन पत्र.	सदर संयुक्त आश्वासन पत्रावर बँकेचा शाखा प्रबंधक/प्रमुख यांचा सही व शिक्का तसेच संस्था चालकाचे नाव, पदनामासह सही व शिक्का असणे आवश्यक.
१०.	महाविद्यालय कायम विनाअनुदान तत्वाच्या नियमानुसार वेतन व वेतनेतर खर्च संस्था करणार असल्याबाबतचे १०० रु.च्या स्टॅम्प पेपरवरील नोंदणीकृत हमीपत्र.	संस्थेचे नोंदणीकृत व साक्षांकित हमीपत्र.
११.	१) स्वतःची जागा असल्यास-	अ) जागा संस्थेच्या नावे असल्याबाबतची अधिकृत कागदपत्रे. (७/१२उतारा / प्रॉपर्टी कार्ड / टॅक्स पावती इ.) ब) सदर जागा अकृषक असल्याचे सक्षम प्राधिकरणाचे साक्षांकित प्रमाणपत्र / कागदपत्र किंवा ना-हरकत प्रमाणपत्र.
	२) भाड्याची जागा असल्यास-	अ) भाडेकरारनामा हा दुय्यम निबंधकाकडे नोंदणीकृत असावा. ब) सदर करारनामा किमान ५ वर्ष मुदतीचा असावा. क) मुळ मालकाच्या नावावरील अधिकृत कागदपत्रे (७/१२ उतारा / प्रॉपर्टीकार्ड / टॅक्स पावती इ.) ड) सदर जागा अकृषक असल्याचे सक्षम प्राधिकरणाचे साक्षांकित प्रमाणपत्र/कागदपत्र किंवा ना-हरकत प्रमाणपत्र.
१२.	अ) इमारत (स्वतःची) - शैक्षणिक व प्रशासकीय इमारत-	१) शासन निर्णय दि. ०२.०९.२०१३ मधील प्रपत्र "अ" मध्ये विहीत केलेले कक्षनिहाय क्षेत्रफळ उपलब्ध असल्याचे संस्था चालकाचे शपथपत्र. २) संबंधित इमारतीचे स्थानिक प्राधिकरण किंवा इतर प्राधिकरणाचे प्रमाणित उतारे (क्षेत्रफळासहीत) (गाव नमुना ८ / प्रॉपर्टी कार्ड / संबंधित स्थानिक प्राधिकरणाचा इमारत बांधकाम परवाना / बांधकाम पूर्णत्वाचे प्रमाणपत्र / भोगवटा प्रमाणपत्र / स्थानिक प्राधिकरणाने मंजुरी दिलेला इमारत आराखडा)
	ब) इमारत (भाड्याने) - शैक्षणिक व प्रशासकीय इमारत -	अ) भाडेकरारनामा हा दुय्यम निबंधकाकडे नोंदणीकृत असावा. ब) सदर करारनामा किमान ५ वर्ष मुदतीचा असावा. क) शासन निर्णय दि. ०२.०९.२०१३ मधील प्रपत्र "अ" मध्ये विहीत केलेले कक्षनिहाय क्षेत्रफळ उपलब्ध असल्याचे संस्था चालकाचे शपथपत्र . ड) संबंधित इमारतीचे स्थानिक प्राधिकरण किंवा इतर प्राधिकरणाचे प्रमाणित उतारे (क्षेत्रफळासहीत) (गाव नमुना ८ / प्रॉपर्टी कार्ड / संबंधित स्थानिक प्राधिकरणाचा इमारत बांधकाम परवाना / बांधकाम पूर्णत्वाचे प्रमाणपत्र / भोगवटा प्रमाणपत्र / स्थानिक प्राधिकरणाने मंजुरी दिलेला इमारत आराखडा)
	२.१) पाणी सुविधा	स्वतःची असल्यास- संबंधित संस्थाचालकाचे स्थानिक सक्षम प्राधिकाऱ्याने (ग्रामसेवक / मुख्याधिकारी / महानगरपालिकेतील संबंधित सक्षम प्राधिकारी) साक्षांकित केलेले शपथपत्र.

		स्थानिक प्राधिकरणाची असल्यास - स्थानिक प्राधिकरणाची पाणीपट्टी पावती.
	२.२) वीज सुविधा	अ) जागा स्वतःची असल्यास संस्थेच्या नावे असलेले विद्युत वितरण महामंडळाचे वीज देयक. ब) जागा भाड्याची असल्यास मूळ जागा मालकाच्या नावे असलेल्या विद्युत वितरण कंपनीचे वीज देयक.
	२.३) ड्रेनेज सुविधा	स्थानिक प्राधिकरणाचे नकाशासह साक्षात्कीत प्रमाणपत्र.
	३) वसतीगृह सुविधा	महाविद्यालयात प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या किमान २० टक्के विद्यार्थ्यांना वसतीगृहाची सुविधा उपलब्ध असल्याबाबतचे संस्थेचे प्रमाणपत्र.
१३.	फर्निचर उपलब्ध असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र किंवा त्यासाठी रु. ५.०० लक्ष शिल्लक ठेवल्याबाबतचे प्रमाणपत्र.	महाविद्यालयाकडे उपलब्ध असलेले फर्निचर हे निकष क्र.१२ मध्ये नमूद केलेल्या कक्षांसाठी व सुविधांसाठी पुरेसे असल्याबाबतचे संस्थेचे शपथपत्र व ते खरेदी केल्याची पावती किंवा त्यासाठी आवश्यक असलेला निधी संस्थेच्या नावे उपलब्ध असल्याचे संस्थाचालकाचे शपथपत्र व त्याबाबतची आवश्यक ती समर्थनीय कागदपत्रे (बँक ठेव पुस्तक / लेखा परिक्षण अहवालाची साक्षात्कृत प्रत)
१४.	ग्रंथालय सुविधा.	महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात अभ्यासक्रमाशी निगडित किमान ५०० पुस्तके उपलब्ध असल्याचे संस्थेचे शपथपत्र व खरेदी पावती तसेच पुस्तकांची यादी.
१५.	भाड्याची जागा असल्यास संलग्निकरणानंतर ५ वर्षात महाविद्यालय स्वतःच्या इमारतीत स्थलांतीरत करण्याबाबतचे हमीपत्र.	संस्थेचे रु.१०० च्या बाँडपेपरवर हमीपत्र आवश्यक.
१६.	संस्थेचे प्रस्तावित महाविद्यालयाशिवाय इतर महाविद्यालय / महाविद्यालये असल्यास त्यांच्या नॅक मुल्यांकनाबाबतची स्थिती.	संस्थेची कार्यरत महाविद्यालये, महाविद्यालय निहाय मान्यता वर्ष, सदर महाविद्यालयांच्या नॅक मुल्यांकन / पुनर्मुल्यांकनाबाबतची कागदपत्रे किंवा त्यासाठी आवश्यक तो अर्ज संबंधित प्राधिकरणाकडे केला असल्याचे साक्षात्कृत समर्थनीय कागदपत्रे.

२. नवीन महाविद्यालय / विस्तारीकरणाच्या प्रस्तावांसोबत वरील कागदपत्रे क्रमाने जोडणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे अर्जदार संस्थांनी प्रस्तावासोबत जोडलेल्या वरील कागदपत्रांची तपासणी व सत्यता पडताळण्याची तसेच या प्रस्तावांमध्ये प्रत्यक्ष सुविधांची तपासणी करण्याची जबाबदारी विद्यापीठनियुक्त समितीची राहिल. यामध्ये कोणतीही तफावत आढळल्यास त्यास संबंधित समिती जबाबदार राहिल. याशिवाय प्रस्तावासोबत जोडण्यात येणाऱ्या वरील कागदपत्रांची पूर्तता करण्याची जबाबदारी संबंधित संस्थेची राहिल.

३. सदरचे शासन पुरकपत्र महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१६०५०७१२१४२०५९०८ असा आहे. हे पुरकपत्र डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(द. व. खारके)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

१) कुलगुरु, सर्व अकृषी विद्यापीठे.

- २) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३) सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण.
- ४) कुलसचिव, सर्व अकृषी विद्यापीठे.
- ५) संचालक, महाविद्यालये व विद्यापीठ विकास मंडळ, सर्व अकृषी विद्यापीठे.
- ६) मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) मा. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) उपसचिव (मशि)/(विशि), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
- १०) निवडनस्ती - मशि ४.